

UDK: 328.065:303.443:061.3(497.11):368:323.27.3:351.824.1:681.5:
159.953.5:368.025.7:369.015:51-7:343.158: 368.025.13:368.036

Dr Marija R. Koprivica¹

PRIKAZ SAVETOVANJA

SEDAMNAESTI MEĐUNARODNI SIMPOZIJUM O OSIGURANJU

Sedamnaesti po redu Međunarodni simpozijum o osiguranju održan je u hotelu „Mona“ na Zlatiboru u periodu od 16. do 19. maja, u organizaciji Udruženja aktuara Srbije i Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Nadasve aktuelna tema, „Osiguranje na pragu IV industrijske revolucije“ još jednom je okupila veliki broj priznatih domaćih i inostranih stručnjaka, predstavnika akademske zajednice, osiguravajućih i reosiguravajućih kuća, aktuara, revizorskih agencija i nadzornih organa iz nekoliko zemalja. Simpozijum koji je prepoznatljiv po visokom kvalitetu, merenom značajnošću teme, renomeom izlagača i raznovrsnošću i interesantnošću njihovih izlaganja, i ove godine podigao je kriterijume uspešnosti za još jednu lestvicu.

Pozdravne govore održali su prof. dr Branislav Boričić, dekan Ekonomskog fakulteta u Beogradu, prof. dr Jelene Kočović, predsednik Programskog odbora Simpozijuma, prof. dr Milo Tomašević, dekan Elektrotehničkog fakulteta u Beograda, dr Željko Jović, viceguverner Narodne banke Srbije, i Branko Pavlović, predsednik Udruženja aktuara Srbije. Time je otvoren radni deo Simpozijuma, gde je istaknuto da je upoznavanje s potencijalima savremenih informacionih tehnologija pretpostavka za uspešno funkcionisanje delatnosti osiguranja u digitalnom svetu. Generalni sponzor Simpozijuma i ove godine, kao i svih prethodnih godina, bila je Kompanija „Dunav osiguranje“. **Dr Dragica Janković**, član Izvršnog odbora najvećeg i najstarijeg društva za osiguranje u Srbiji, koje ove godine slavi 45 godina poslovanja pod imenom „Dunav“, u svom pozdravnom govoru istakla je da je, podrškom međunarodnom simpozijumu o osiguranju, ova kompanija dokazala da prepoznaje značaj edukacije kadrova, što, između ostalog, doprinosi dobrim rezultatima same kompanije. U nastavku je, u okviru više od 25 izlaganja vrsnih teoretičara i praktičara, analiziran uticaj digitalne transformacije na delatnost osiguranja, uz ukazivanje na prednosti novih tehnologija, kao i na izazove povezane s njima.

Nova paradigma globalnog ekonomskog razvoja, u svetlu IV industrijske revolucije, zasnovana je na informatičkim i telekomunikacionim tehnologijama,

¹ Docent na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu
I-mejl: marijajovovic@ekof.bg.ac.rs

koje predstavljaju neophodnu tehnološku platformu za organizaciju savremenih modela poslovanja i neodvojivi su deo svakodnevnog života savremenog čoveka. Konvergencija fizičke, digitalne i biološke sfere neminovno donosi promene koje utiču na sve segmente privrednog života, a delatnost osiguranja će biti među prvima koje se moraju prilagoditi. U plenarnom izlaganju **dr Jelene Kočović**, redovnog profesora na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, upravo su identifikovane šanse, ali i pretnje koje IV industrijska revolucija donosi za delatnost osiguranja. Sofisticirane tehnologije pružaju višestruke mogućnosti za poboljšanje performansi delatnosti osiguranja. One otvaraju put inovacijama koje su usmerene ka zadovoljenju novih potreba osiguranika, razvoju novih usluga i povećanju efikasnosti poslovnih procesa. S druge strane, iste tehnologije nameću osiguravačima obavezu da te mogućnosti iskoriste u što većoj meri, kako bi opstali u novom svetu. Budući da se ne mogu koncentrisati na sva područja digitalizacije odjednom, osiguravačima je preporučeno da uspostave prioritete u sprovođenju digitalne tranzicije. Težište može biti na poboljšanju iskustva klijenata, digitalizaciji kanala distribucije, automatizaciji poslovnih procesa ili uvođenju novih i modifikacijama postojećih usluga. Da bi bila uspešna, digitalna transformacija zahteva konzistentno prilagođavanje celokupne organizacije i kulture, kako na nivou pojedinačnih kompanija tako i na nivou sektora osiguranja kao celine.

Gordana Bukumirić, predsednica Izvršnog odbora „Uniqa osiguranja“, u svom izlaganju ukazala je na izmene u poslovanju osiguravajućih kuća koje donosi IV industrijska revolucija. Akcenat je stavljen na nove modele ponašanja klijenata, koji insistiraju na transparentnosti i dostupnosti informacija. Pod uticajem različitih naprednih digitalizovanih usluga koje su im sve više dostupne, očekivanja klijenata rastu, namećući unapređenje usluga osiguranja i izmene organizacije kao imperativ za osiguravače. Izlaganje **prof. dr Evice Petrović** i **dr Jelene Z. Stanković** sa Ekonomskog fakulteta u Nišu bilo je posvećeno uticaju tehnološke revolucije na izbor kanala prodaje usluga osiguranja. Rezultati sprovedenog empirijskog istraživanja pokazuju da je konkurencija među osiguravajućim društvima osnovna determinanta prihvatanja elektronskog trgovanja na tržištu osiguranja Srbije.

Siegbert Baldauf, predstavnik Nemačkog udruženja aktuara (*Deutsche Aktuarvereinigung e. V. – DAV*), prezentovao je novine koje IV industrijska revolucija donosi za aktuarsku profesiju. U eri digitalizacije razvija se nova, „peta“ vrsta aktuara, koji uspešno primenjuju kompjuterske tehnologije, analitiku velikih i nestrukturiranih podataka. Da bi te vrste alata bile svrsishodne u aktuarskom ocenjivanju i izveštavanju, zahteva se primena tehnologija poput veštačke inteligencije, mašinskog učenja i neuronskih mreža. **Prof. dr Valerij Baskakov**, direktor „Međunarodne aktuarske kompanije“ (IAAK) iz Moskve, upravo je predstavio originalni model finansijskih tokova u osiguranju koji je zasnovan na mašinskom učenju. Primena modela u svrhe određivanja visine premije osiguranja i rezervi za štete ilustrovana je na primeru podataka neživotnih osiguravača koji posluju u Ruskoj Federaciji. Zadovoljavajuća preciznost dobijenih rezultata potvrđena je relevantnim statističkim testovima.

Nove tehnologije proširuju domete u modeliranju katastrofalnih rizika od strane (re)osiguravajućih kuća. Predmet izlaganja **dr Jelene Doganjić**, predstavnika „Europa Re“, bili su savremeni tokovi upravljanja rizikom u osiguranju poljoprivrede, sa fokusom na osiguranju gubitka prinosa useva na bazi indeksa. Kao osnovne prednosti ovog vida osiguranja istaknuti su: pokriće praktično svih uzroka umanjenja prinosa, odsustvo moralnog hazarda i negativne selekcije (lošeg odbira), niski troškovi sprovođenja osiguranja, transparentnost i pogodnost za reosiguranje. Na hipotetičkom primeru predložen je obračun premijske stope pomoću stohastičkih simulacija. **Stefano Ellero**, predstavnik „Zavarovalnice Triglav“ iz Slovenije, u svom izlaganju obrazložio je osnove vrednovanja modela katastrofalnih rizika, uključujući standardni pristup koncepta Solventnost II, interne modele osiguravača i razvijene komercijalne modele. Pristup novim i obimnim izvorima podataka o katastrofalnim događajima u realnom vremenu, u kombinaciji s naprednim tehnologijama za njihovu obradu, doprinosi preciznijem predviđanju nastupanja katastrofalnih događaja. Ipak, istaknuto je da je jedan od ključnih izazova kako među mnoštvom raspoloživih modela katastrofalnih rizika izabrati onaj koji daje najpouzdanije rezultate i definisati relevantne kriterijume koji mogu biti korišćeni u date svrhe u aktuarskoj praksi.

U okviru izlaganja **dr Safeta Kozarevića**, redovnog profesora Ekonomskog fakulteta u Tuzli, zajedno sa **mr Jovankom Četković** i **mr Raduškom Cupać**, predstavnicama Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP), prikazani su do sada ostvareni rezultati projekta posvećenog smanjenju rizika od poplava u Bosni i Hercegovini, uključujući šeme indeksnog i klasičnog osiguranja useva i plodova, kao i stambenih objekata od poplave, u okviru kojih su tarife osiguranja diferencirane prema mapama opasnosti baziranim na hidrološkim i hidrauličkim modelima. Istaknuto je da postoji velika potreba, ali i potencijal za razvoj paketa osiguranja od većeg broja rizika od prirodnih katastrofa, uz neophodne izmene zakonskog okvira i promotivne kampanje u cilju podizanja svesti o ulozi osiguranja u upravljanju tim rizicima. U kontekstu analize informisanosti i poverenja građana u delatnost osiguranja, **dr Vladimir Kaščelan**, redovni profesor Ekonomskog fakulteta u Podgorici, izložio je ishode istraživanja sprovedenog na primeru tržišta osiguranja Crne Gore, uz primenu kompjuterskih metoda. Ocenjen je logistički regresioni model kako bi se proverilo da li se na osnovu osnovnih sociodemografskih karakteristika mogu predvideti razlozi nepoverenja u institucije osiguranja. Rezultati ovog istraživanja mogu pomoći pri kreiranju edukativnih kampanja, koje bi podigle nivo kulture osiguranja.

Među zaključcima XVII Međunarodnog simpozijuma o osiguranju istaknuto je da softverski roboti, internet stvari, *Blockchain* tehnologija i veštačka inteligencija predstavljaju potencijal za modernizaciju i unapređenje procesa u oblasti osiguranja, i snižavanje troškova poslovanja osiguravajućih društava. Istovremeno, analiza velikih podataka, zajedno s novim softverskim rešenjima, omogućuje preciznije predviđanje šteta i određivanje adekvatnih premija osiguranja, kao i razvoj novih usluga i modela poslovanja osiguravajućih kuća. Imaju li se u vidu rezultati istraživanja koji ukazuju na nizak stepen poverenja građana u

osiguravajuće kuće u zemljama regiona, edukacija potencijalnih osiguranika o karakteristikama i značaju osiguranja predstavlja preduslov za razvoj osiguranja na ovom području. Pri tome, zadovoljenje rastućih očekivanja tekućih i potencijalnih osiguranika zahteva primenu inteligentnih kompjuterskih metoda od strane osiguravača. Konačno, naglašeno je da digitalizacija u osiguranju nije sama sebi cilj, već prvenstveno sredstvo za zadovoljenje očekivanja osiguranika, što će dalje doprineti boljim rezultatima osiguravača.